Military Caring Sciences
Volume 10, Issue 1, Spring 2023
10.22034/10.1.79
(Serial Number: 35)
OPEN ACCESS
Original Article

Evaluation of Professional Ethics in Faculty Members and Teachers Based on Self-Assessment in Shahroud University of Medical Sciences

Paryab. S[1]
Zarouj Hosseini. R[2]
Masoudi. A R[3]
Baghshani. E[4]
Ebadi. M[4]
Masoudi Gh[5]
Mahmoudi Saber. M[6]
Khajeh Mozaffari. J[7]
*Garkaz. O[8]

1- MSc Pediatric Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

2- MSc Medical Education, Instructor, Medical Education Development Center Vice Chancellor for Education, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

3- Ph.D. of Pharmacology, Assistant Professor, Vice-Chancellery of Food and Drug, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

4- Ph.D. of Islamic Studies, Assistant Professor, School of Medicine, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

5- MSc of Public Administration, Medical Education Development Center, Vice Chancellor for Education, Shahroud university of medical sciences, Shahroud, Iran

6- Ph.D of Pharmaceutical Nanotechnology, Assistant Professor, Medical Education Development Center, Vice Chancellor for Education, Shahroud university of medical sciences, Shahroud, Iran

7- Ph.D of Orthopedics, Assistant Professor, Imam Hossein Hospital, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

*8- (*Corresponding Author) MSc of Epidemiology, Instructor, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran, Email: omid.garkaz23@gmail.com*

Abstract

Introduction: University professors, due to their great impact on their environment, especially on students, in addition to performing their scientific and research duties, also have a sensitive moral role in educating students. Therefore, it is necessary to address professional ethics in this group.

Objective: This study was conducted to determine the level of professional ethics in faculty members and teachers based on self-assessment in Shahroud University of Medical Sciences.

Material and Methods: This descriptive-analytical study conducted in the academic year 2022-2021.

121 faculty members and teachers of Shahroud University of Medical Sciences were included in the study by counting method. To collect data, two questionnaires were used: demographic information and quality of performance of Sadat et al. Data were collected and analyzed using SPSS software version 18 with the help of descriptive and analytical statistics)P<0. 05(.

Results: Out of 121 teachers participating in the study,70)57.9%(were male and the rest were female and the mean age of the participants was 39.14±6.18 years. The highest age group of participants)66 people(was between 36-45 years)54.5%(and the most active place was the teachers)46 people(of the medical school)38%(. 71 people had a doctorate)58.7%(, 108 people had a scientific degree)89.3%(and 79 people had a history of 1-5 years)65.3%(. There was no significant relationship between ethics score and any of the demographic variables. The mean and standard deviation of the morality score was 151.29± 16.30. The highest scores respectively were: the areas of practical commitment 34.57 ± 4.04, professional ability 33.76 ± 4.35, management and leadership of the class 30.68±3.89, the professional ethics 26.42 ± 2.69 and the scientific and educational ability 25.84 ± 3.38.

Cunclotin: The level of professional ethics in general among the professors of Shahroud University of Medical Sciences is at a high level, but some scores in the fields are low. University officials should promote these sub-areas by holding workshops, training courses, pamphlets and ethical charters.

Keywords: Ethics, Behavior, Self-assessment, Teachers

Paryab S, Zarouj Hosseini R, Masoudi A R, Baghshani E, Ebadi M, Masoudi Gh, Mahmoudi Saber M, Khajeh Mozaffari J, Garkaz O. Evaluation of Professional Ethics in Faculty Members and Teachers Based on Self-Assessment in Shahroud University of Medical Sciences. Military Caring Sciences. 2023; 10)1(.79-86.
Submission: 24/12/2021 Accepted 20/06/2022 Published: 02/10/2023

©The Author(s)

Publisher: Aja University of Medical Sciences

بررسی میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت‌علمی و مدرسین بر اساس خودارزیابی در دانشگاه علوم پزشکی شاهرود

سحر پاریاب[۱] ربابه زروج حسینی[۲] ، علیرضا مسعودی[۳] ، ابراهیم باغشنی[۴] ، مهدی عبادی[۴] ، غزاله مسعودی[۵] ، محدثه محمودی صابر[۶]، جواد خواجه مظفری[۷] ،* امید گرکز [۸]

چکیده

مقدمه: اساتید دانشگاه به دلیل تأثیرگذاری بسیار بر محیط خود به ویژه دانشجویان، علاوه بر انجام وظایف علمی و پژوهشی خود، نقش اخلاقی حساسی نیز در تربیت و آموزش دانشجویان دارند. لذا، پرداختن به اخلاق حرفه‌ای در این گروه ضروری است.

هدف: این مطالعه با هدف تعیین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در اعضای هیئت علمی و مدرسین بر اساس خودارزیابی در دانشگاه علوم پزشکی شاهرود انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه توصیفی تحلیلی که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ انجام شد، ۱۲۱ نفر از اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه علوم پزشکی شاهرود به روش تمام شماری وارد مطالعه شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و کیفیت عملکرد اساتید هوشی السادات و همکاران استفاده شد. داده‌ها بعد از جمع‌آوری، با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ و با کمک آمار توصیفی و تحلیلی تجزیه و تحلیل شد ($P< ۰/۰۵$).

یافته‌ها: از ۱۲۱ مدرس شرکت‌کننده در مطالعه ۷۰ نفر (۵۷/۹ درصد) مرد و بقیه زن و میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۶/۱۸±۳۹/۱۴ سال بود. بیش‌ترین گروه سنی شرکت‌کنندگان (۶۶ نفر) بین ۴۵-۳۶ سال (۵۴/۵ درصد) و محل فعالیت بیشتر مدرسان (۴۶ نفر) دانشکده پزشکی (۳۸ درصد) بود. ۷۱ نفر دکترا (۵۸/۷ درصد)، ۱۰۸ نفر هیئت علمی (۸۹/۳ درصد) بودند و ۷۹ نفر سابقه بین ۱-۵ سال (۶۵/۳ درصد) داشتند. بین نمره اخلاق با هیچ یک از متغیرهای جمعیت شناختی ارتباط معنادار وجود نداشت. میانگین و انحراف معیار کلی نمره اخلاق ۱۶/۳۰±۱۵۱/۲۹ بود؛ و بیش‌ترین نمره به ترتیب مربوط به حیطه‌های التزام عملی ۴/۰۴±۳۴/۵۷، توانایی حرفه‌ای ۴/۳۵±۳۳/۷۶، مدیریت و رهبری کلاس ۳/۸۹±۳۰/۶۸، اخلاق حرفه‌ای ۲/۶۹±۲۶/۴۲ و توانایی علمی و آموزشی ۳/۳۸±۲۵/۸۴ بود.

نتیجه‌گیری: میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای به صورت کلی در بین اساتید دانشگاه علوم پزشکی شاهرود در سطح عالی بوده ولی بعضی از نمرات حیطه‌ها پایین بوده که لازم است مسئولین دانشگاه با برگزاری کارگاه، دوره‌های آموزشی، پمفلت و منشورهای اخلاقی این زیر حوزه‌ها را ارتقاء بدهند.

کلمات کلیدی: اخلاق، رفتار، خودارزیابی، مدرسین

مجله علوم مراقبتی نظامی سال دهم ■ شماره ۱ ■ بهار ۱۴۰۲ ■ شماره مسلسل ۳۵ ■ صفحات ۸۶-۷۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۰۳
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۳۰
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۷/۱۰

۱ - کارشناسی ارشد پرستاری کودکان، مربی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران
۲ - کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، مربی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی معاونت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران
۳ - دکترای فاراماکولوژی، استادیار، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی معاونت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران
۴ - دکترای معارف اسلامی، استادیار، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران
۵ - کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی معاونت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران
۶ - دکترای نانو فناوری دارو، استادیار، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی معاونت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران
۷ - دکترای ارتوپدی، استادیار، بیمارستان امام حسین (ع)، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران
۸ - کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی، مربی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی معاونت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران،
(* نویسنده مسئول)، آدرس الکترونیک: omid.garkaz23@gmail.com

مقدمه

اخلاق حرفه‌ای به مسائل و پرسش‌های اخلاقی و نیز اصول و ارزش‌های اخلاقی یک نظام می‌پردازد و ناظر بر افعال ارادی حرفه‌ای در حیطه فعالیت‌های حرفه‌ای خودشان است (۱، ۲). ترویج اثربخش اخلاق در دانشگاه مانند هر سازمان دیگر شامل سه گام عمده است: اول اینکه دانش اخلاق حرفه‌ای معطوف به زمینه‌های تخصصی سازمان باشد، دوم گرایش درونی و خود انگیختی سازمان، مدیران و منابع انسانی آن در جهت تحقق اخلاق و ارزش‌های اخلاقی در سازمان باشد و سوم مهارت سازمان در اجرای اصول اخلاقی که شامل روش‌ها و فنون ترویج اخلاق در فرهنگ‌سازمانی، مهارت‌های رفتار ارتباطی و مهارت‌های تشخیص و حل مسائل اخلاقی به ویژه توانایی مواجه‌شدن با تعارض‌های اخلاقی است (۳).

ارزشیابی استاد در این بین عبارت از تعیین میزان موفقیت وی در رسیدن به اهداف آموزشی است (۴) که در این راستا جمع‌آوری اطلاعات درباره فعالیت‌های آموزشی استاد و انتخاب معیارهایی جهت مقایسه اطلاعات رسیده ضرورت دارد (۵) تا بر این اساس میزان دستیابی استاد را به هدف‌هایی از پیش تعیین شده مشخص نمود (۶). در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور اساتید به عنوان عناصر اصلی در آموزش، پژوهش و خدمات درمانی شناخته می‌شوند چراکه آنان می‌توانند از طریق ترکیب مناسب و بدیع عناصر موجود در نظام آموزشی، دانشجویان را به سوی اهداف متعالی سوق داده یا محروم نمایند (۷، ۸). در واقع ارزیابی، فرآیندی ساختارمند برای جمع آوری و تفسیر اطلاعات است (۴) که در محیط دانشگاهی به منظور ارزشیابی شایستگی‌ها، عملکرد، دانش و توانایی اعضای هیئت علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد (۹) و همه مدیران مؤسسات آموزشی به دنبال دستیابی به روش‌های کارآمدی برای انجام این امر مهم هستند (۶). امروزه درباره ارزشیابی به عنوان عامل تعیین کننده کیفیت اثربخشی یک برنامه یا فرآیند آموزشی بحث می‌شود (۱۰).

بی‌تردید ارزشیابی یکی از مؤثرترین روش‌ها برای تضمین کیفیت و شرط اساسی ارتقاء کیفیت مستمر در سیستم آموزشی است و استادان از ارکان مهم سیستم‌های آموزشی هستند؛ و از اهم فعالیت‌های آنان تدریس و آموزش هست. به همین دلیل بین انواع ارزشیابی بی‌تردید ارزشیابی اساتید از مهم‌ترین انواع آن هست (۱۱). به عقیده عده‌ای از صاحب نظران گرچه ارزشیابی دانشجو از آموزش یک جزء ضروری است اما روش کامل و دقیقی برای ارزشیابی عملکرد اساتید نیست (۱۲). توصیه شده است که در کنار این نوع ارزشیابی از روش‌های مکمل از قبیل خودارزیابی اساتید نیز اضافه شود، آنچه سبب گردیده که در ارزیابی اساتید به مسئله خودارزیابی در مطالعات اخیر تأکید گردد، این است که با توجه با حقایقی نظیر سرعت بسیار بالای گسترش علم، حجم عظیم و روز افزون دانش، تغییر روش‌ها و نظریه‌های آموزش و یادگیری وجود فرا توانایی خودآموزی تمام عمر (Life Long Self-Directing Learning) ضرورت انکارناپذیر جامعه دانشگاهی به ویژه استادان به عنوان معماران آینده کشور وجود دارد (۱۳). بدیهی است شرط اساسی این توانایی وجود مهارت کافی در خود ارزشیابی و به عبارت بهتر پایش از نزد خود استاد است (۱۴)؛ زیرا تنها در این صورت است که استاد می‌تواند نقایص دانش، نگرش و عملکرد خود را بازشناسی نموده و در رفع آن تلاش نماید (۱۵). خود ارزشیابی می‌تواند بر پذیرش مسئولیت رشد و بهبود عملکرد خود بدون وابستگی دیگران است (۱۶)؛ و یک فن قوی و روشی معتبر برای تعیین نیازهای آموزشی، بررسی اثربخش بودن تدریس و بهبود توانمندی آموزشی اساتید می‌باشد به طور کلی روش خودارزیابی یکی از شیوه‌های مطلوب در ارزشیابی کیفیت تدریس استادان است، زیرا زمانی که مسئولیت قضاوت و داوری درباره نحوه آموزش به خود مدرس محول شود و او عملکرد خود را نامناسب تشخیص دهد (۱۷)، مسئولیت اصلاح و بهبود بخشیدن به عملکرد خود را می‌پذیرد، بنابراین بر اساس دیدگاه‌های صاحب‌نظران، خودارزیابی استادان از کیفیت تدریس خود، عامل مؤثری در تشخیص نواقص آموزشی، رشد کیفیت تدریس و تکامل حرفه‌ای آنان است (۱۸)، گرچه ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان به طور معمول انجام شده و در مورد آن مطالعات کافی صورت می‌گیرد؛ اما روش خودارزیابی اساتید با وجود برخورداری از اهمیت زیاد، مورد توجه جدی واقع نشده و مطالعات کافی نیز در مورد آن صورت نگرفته همچنین هنوز نگرش جدی به مقوله خودارزیابی در جامعه دانشگاهی شکل نگرفته و برنامه کاربردی و راهکار اجرایی مطلوبی نیز در این زمینه وجود ندارد (۱۹).

مطالعات متعددی توسط براگا (Braga) و همکاران (۲۰)،

محمودی و همکاران (۲۱)، حق پرست و همکاران (۲۲)، ویو (Vu) و همکاران (۲۳)، لوی (Love) و همکاران (۲۴) و یو (Yu) همکاران (۲۵) انجام شد که اکثر مطالعات به ارزشیابی توسط دانشجو پرداخته‌اند و مطالعات بسیار اندکی در زمینه خودارزیابی وجود دارد. به طور مثال مطالعه حائری در شیراز برای خودارزیابی اساتید در گروه‌های پایه و در گروه‌های بالینی اظهار داشته‌اند که حضور در زمان مشخص در محیط آموزشی، انتقال مفاهیم درسی، ارتباط مناسب اساتید با دانشجو و رعایت اخلاق حرفه‌ای را مد نظر داشتند (۲۶). با توجه به عدم وجود مطالعات در زمینه خودارزیابی اساتید و همچنین وجود کمیته اخلاق حرفه‌ای در معاونت آموزشی دانشگاه و رصد اخلاق حرفه‌ای اساتید و مدرسان و ارزشمندی بررسی اخلاق حرفه‌ای اساتید این مطالعه سعی در پر کردن این خلأ مطالعاتی برآمد. در واقع این مطالعه با هدف تعیین میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی و مدرسین بر اساس خودارزیابی در دانشگاه علوم پزشکی شاهرود انجام شد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی- مقطعی است که جامعه آماری پژوهش، کلیه اعضای هیئت علمی و مدرسین با مدرک تحصیلی دکترا و ارشد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، به روش سرشماری، تعداد ۱۵۱ نفر بودند که ۱۲۱ نفر تمایل به شرکت در مطالعه داشتند. حداقل حجم نمونه لازم بر اساس فرمول زیر ۱۰۹ نفر محاسبه شد.

$$n = \frac{NZ^2pq}{Nd^2 + Z^2pq}$$

d: مقدار اشتباه مجاز (مقدار خطا)

p=q=۰/۵

z: برابر ۱/۹

N: حجم جامعه

معیارهای ورود به مطالعه شامل عضو هیئت علمی و مدرسین (منظور غیر هیئت علمی) بود و معیار خروج، انصراف از شرکت در مطالعه داشته باشد. همچنین به دلیل نوپا بودن دانشگاه اکثر اساتید جوان بوده و اساتید با تجربه کم است. در ادامه برای جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسشنامه دموگرافیک شامل (سن، جنس، محل فعالیت، تحصیلات دانشگاهی، درجه علمی، سابقه خدمت و تدریس) فرد و پرسشنامه کیفیت عملکرد اساتید هوشی السادات و همکاران که در سال ۱۳۹۶ ساخته شده بود استفاده شد؛ همچنین این پرسشنامه در مطالعه هوشی السادات روا و پایا شده و نمره آلفا کرونباخ آن (۰/۸۷) محاسبه شده بود (۲۷). این پرسشنامه دارای ۳۵ سؤال است و بین ۳۵ تا ۱۷۵ نمره دهی می‌شود. امتیاز دهی آن به صورت لیکرت ۵ نمره‌ای (خیلی زیاد= نمره ۰/۵، زیاد =نمره ۰/۴، متوسط=نمره ۰/۳، کم= نمره ۰/۲، خیلی کم=نمره ۰/۱) بوده و هر یک از زیر گروه‌ها نیز دارای تعداد سؤال و امتیازدهی خاصی هست که زیرگروه اخلاق حرفه‌ای ۶ سؤال (سؤال ۱ تا ۶) با امتیاز بین ۶ تا ۳۰، زیرگروه التزام عملی با ۸ سؤال (سؤال ۷ -۱۴) با امتیاز بین ۸ تا ۴۰، زیرگروه توانایی حرفه‌ای با ۸ سؤال (سؤال ۱۵ -۲۲) با امتیاز بین ۸ تا ۴۰، زیرگروه توانایی علمی و آموزشی با ۶ سؤال (سؤال ۲۳-۲۸) با امتیاز بین ۶ تا ۳۰ و زیرگروه مدیریت رهبری و کلاس با ۷ سؤال (سؤال ۲۹-۳۵) با امتیاز بین ۷ تا ۳۵ نمره دهی می‌شود؛ که نمره ۳۵ پایین‌ترین حالت امتیاز گیری برای خودارزیابی و نمره ۱۷۵ بهترین حالت امتیاز گیری برای خودارزیابی بود و افرادی که نمره زیر ۱۰۰ داشتند نیازمند کمی تعلل در اخلاقیات و رفتارهای خود بوده، افرادی که نمره بالای ۱۰۰ را داشتند از نظر خودارزیابی در وضعیت مطلوبی بوده و افرادی که نمره کامل را دریافت کنند از نظر خودارزیابی در وضعیت عالی بوده‌اند (۲۷). همچنین برای جمع‌آوری اطلاعات داده‌ها از سامانه دیجی فرم استفاده شد که پرسشنامه مورد نظر در سامانه بارگذاری و لینک پرسشنامه از طریق پیامک یا اتوماسیون اداری جهت پاسخگویی به واحدهای پژوهش ارسال شد داده‌ها بعد جمع‌آوری وارد SPSS نسخه ۱۸ شده و با کمک آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و ANOVA و t-Test تجزیه و تحلیل شد. اخذ مجوز کمیته اخلاق از دانشگاه علوم پزشکی شاهرود با کد اخلاق IR.SHMU.REC.۱۴۰۰.۱۱۶ در ابتدای کار صورت گرفت. در پژوهش حاضر تمامی مفاد اخلاق در پژوهش مطابق با منشور اخلاقی هلسینکی رعایت شد. هدف از انجام پژوهش در ابتدای پرسشنامه به تمام اعضای هیئت علمی و مدرسین توضیح داده شد و اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات مربوط به پرسشنامه‌ها

محرمانه خواهد بود و این امر توسط پژوهشگر رعایت شد و رضایت آگاهانه از مشارکت کنندگان اخذ شد.

نتایج نشان داد که از ۱۲۱ مدرس شرکت‌کننده در مطالعه ۷۰ نفر (۵۷/۹ درصد) مرد و ۵۱ نفر (۴۲/۱ درصد) بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۶/۱۸±۳۹/۱۴ سال بود، بیش‌ترین گروه سنی شرکت‌کنندگان گروه سنی بین ۴۵-۳۶ سال با ۶۶ نفر (۵۴/۵ درصد) بود، محل فعالیت بیشتر مدرسان دانشکده پزشکی ۴۶ نفر (۳۸ درصد)، تحصیلات دکترا ۷۱ نفر (۵۸/۷ درصد) و درجه علمی استادیار ۸۶ نفر (۷۱/۱ درصد)، هیئت علمی ۱۰۸ نفر (۸۹/۳ درصد) و سابقه بین ۱-۵ سال ۷۹ نفر (۶۵/۳ درصد) داشتند همچنین بین نمره اخلاق با هیچ‌یک از متغیرهای دموگرافیک رابطه معنی‌داری وجود نداشت. (جدول ۱)

جدول ۱- ویژگی‌های دموگرافیکی افراد شرکت‌کننده در مطالعه

متغیر	طبقات	فراوانی	درصد	درجه آزادی	سطح معناداری
جنسیت	مرد	۷۰	۵۷/۹	۱۱۹	*۰/۸۵۳
	زن	۵۱	۴۲/۱		
سن	۲۵-۳۵	۳۴	۲۸/۱	۱۱۹	&۰/۴۷۶
	۳۶-۴۵	۶۶	۵۴/۵		
	۴۵ به بالا	۲۱	۱۷/۴		
محل فعالیت	دانشکده پرستاری و مامایی	۲۱	۱۷/۴	۱۲۰	®۰/۱۲۰
	دانشکده پزشکی	۴۶	۳۸		
	دانشکده پیراپزشکی	۱۷	۱۴		
	دانشکده بهداشت	۱۵	۱۲/۴		
	بیمارستان‌ها	۱۴	۱۱/۶		
	سایر	۸	۶/۶		
تحصیلات	فوق لیسانس	۲۶	۲۱/۵	۱۲۰	®۰/۳۲۵
	دکترا	۷۱	۵۸/۷		
	تخصص	۱۹	۱۵/۷		
	فوق تخصص	۵	۴/۱		
درجه علمی	مربی	۲۷	۲۲/۳	۱۲۰	®۰/۳۴۰
	استادیار	۸۶	۷۱/۱		
	دانشیار	۶	۵		
	استاد	۲	۱/۷		
نوع مدرس	هیئت علمی	۱۰۸	۸۹/۳	۱۱۹	*۰/۹۴۴
	غیر هیئت علمی	۱۳	۱۰/۷		
سابقه (سال)	۱-۵	۷۹	۶۵/۳	۱۲۰	&۰/۸۸۴
	۶-۱۰	۲۰	۱۶/۵		
	۱۰ به بالا	۲۲	۱۸/۲		

*t-Test &همبستگی ® ANOVA

بیش‌ترین نمره در بین حیطه‌ها به ترتیب حیطه‌های التزام عملی ۴/۰۴±۳۴/۵۷، توانایی حرفه‌ای ۴/۳۵±۳۳/۷۶، مدیریت و رهبری کلاس ۳/۸۹±۳۰/۶۸، اخلاق حرفه‌ای ۲/۶۹±۲۶/۴۲ و توانایی علمی و آموزشی ۳۸ /۳±۲۵/۸۴ را داشتند؛ همچنین میانگین کلی نمره اخلاق ۱۶/۳۰±۱۵۱/۲۹ بود؛ و زیر گروه‌های مختلف با یکدیگر رابطه معنی‌داری داشتند. (جدول ۲)

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار متغیرهای اخلاق در اعضای هیئت علمی و مدرسین شرکت‌کننده در مطالعه

حیطه‌ها	میانگین	انحراف معیار	واریانس	حداقل نمره	حداکثر نمره	سطح معنی‌داری
اخلاق حرفه‌ای	۲۶/۴۲	۲/۶۹	۷/۲۴	۱۹	۳۰	۰/۰۰۱
التزام عملی	۳۴/۵۷	۴/۰۴	۱۶/۳۸	۲۴	۴۰	۰/۰۰۱
توانایی حرفه‌ای	۳۳/۷۶	۴/۳۵	۱۸/۹۶	۲۱	۴۰	۰/۰۰۱
توانایی علمی و آموزشی	۲۵/۸۴	۳/۳۸	۱۱/۴۶	۱۷	۳۰	۰/۰۰۱
مدیریت و رهبری کلاس	۳۰/۶۸	۳/۸۹	۱۵/۱۸	۲۰	۳۵	۰/۰۰۱
نمره کلی	۱۵۱/۲۹	۱۶/۳۰	۲۶۵/۸۲	۱۰۴	۱۷۵	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی و مدرسین بر اساس خودارزیابی در دانشگاه علوم پزشکی شاهرود انجام شد. میانگین کلی نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای ۱۶/۳۰±۱۵۱/۲۹ بود که بالاتر از میانگین کلی بوده و در رتبه عالی قرار داشت در واقع این مسئله بیان کننده این است که اعضای هیئت علمی و مدرسین بر اساس خودارزیابی در سطح عالی بوده و از طرف دیگر بیان کننده این است که این افراد این مسائل را رعایت و به آن پایبند هستند؛ همچنین یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش مهینی فراهانی که بر اساس ارزیابی دانشجو بوده (۲۸) و اصغری و همکاران بر اساس ارزیابی دانشجو و مدرس بوده هماهنگ و همسو بوده است (۲۹) و نیازمند حفظ این شرایط با برگزاری کارگاه، توزیع پمفلت های آموزشی و ... است.

در این مطالعه نتایج نشان داد که بین متغیرهای دموگرافیک با نمره کلی ارزیابی اخلاق رابطه‌ای وجود نداشته است که نشان دهنده عدم تأثیرگذاری این متغیرها بر اخلاق است که در اکثر موارد با مطالعه مشابه هم‌خوانی نداشت (۲۵، ۲۷، ۳۰-۳۲). این مسائل تحت تأثیر موارد مختلفی قرار دارد از جمله سابقه اساتید، دانشگاه محل تدریس، واحد تدریسی و خود شخصیت اساتید که بعضی از اساتید شخصیت متفاوت‌تری از دیگران دارند که نیازمند شناسایی این اساتید و در صورت لزوم پیگیری است.

همچنین در زیر حیطه‌های اخلاق بیشترین نمره به ترتیب، نمره التزام عملی، توانایی حرفه‌ای، مدیریت کلاس و رهبری، اخلاق حرفه‌ای و توانایی علمی و آموزشی بود و تمام زیر گروه‌ها نیز با یکدیگر ارتباط معنی‌داری داشتند و با مطالعه آنان (Anann) و همکاران که بر اساس ارزیابی دانشجویان انجام شده بود هم خوانی داشت (۳۳).

بیشتر نتایج مطالعات بیان کننده این بوده که تنها نباید به ارزیابی دانشجو از استاد اکتفا شود و ارزیابی‌های دیگری توسط افراد دیگر ارزیابی شود و به طور کلی ویژگی‌های اعضای هیئت‌علمی، ادراکات و ویژگی‌های دانشجویان، ویژگی‌های کلاس، ارزیابی مجازی در مقابل کتبی، به کارگیری ابزار مناسب جهت خودارزیابی توسط خود مدرسان جزو شاخص‌های مهم ارزیابی تلقی می‌شود (۳۳). این پژوهش شناسایی مؤلفه‌های اخلاقی در حوزه آموزش و پژوهش را هدف‌گیری کرده است. طبیعی است مؤلفه‌های دیگر اخلاقی دیگری نیز وجود دارد که در حوزه‌های دیگر تعریف شده است. محدود کردن مؤلفه‌های اخلاقی در جریان آموزش و تدریس که عینی‌ترین فعالیت اعضای هیئت‌علمی است، به دلیل تأثیرگذاری آن در جریان تربیت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مطرح کردن اخلاق معلمی (استادی) به صورت ذکر آدابی که معلم موظف به رعایت آن‌هاست، از گذشته کم و بیش مورد توجه بوده است، برای مثال شهید ثانی در کتاب منیه المرید در قرن دهم هجری به ذکر اشعاری می‌پردازد که معلم در حیطه تعلیم و تربیت رعایت کند (۳۴). در سایر نقاط پرداختن به اخلاق تدریس در دهه‌های اخیر مطرح شده است. امروز توجه به اصول اخلاق تدریس، با مفاهیمی چون کدهای اخلاقی رواج یافته است. وجود اخلاق در انجام وظایف از جمله شروط لازم در هر شغل و محیط کاری است. به این دلیل که محیط‌های آموزشی، به خصوص دانشگاه‌ها، وظیفه خطیر برای تربیت افراد و رشد و توسعه جامعه ایفاء می‌کند که این ضرورت در این‌گونه محافل اهمیت بیشتری به خود می‌گیرد. شناسایی مؤلفه‌های اخلاق علمی در بین کنشگران علمی کشور به ویژه اعضای هیئت علمی که این تحقیق در پی آن بود، می‌تواند زمینه‌ساز تدوین منشور اخلاق باشد. این امر می‌تواند کمک بسزایی به استادان و دانشجویان برای بهبود و ارتقای امر آموزش و پرورش کند، چرا که توجه به

رشـــد اخلاق حرفه‌ای در آموزش باعث پرورش محیط اخلاقی در کلاس درس خواهد شد. مروری بر مطالعات انجام شده در ایران، بیانگر این است که بیش‌ترین توجه به اخلاق پژوهش بوده است. در حالی که به نظر می‌رســد اخلاق حرفه‌ای در حوزه آموزش و تدریـــس آن نه‌تنها کم اهمیت‌تر از حوزه پژوهش نیســـت، بلکه در شـــرایط خاص دانشگاه‌های کشورمان و تسلط رویکرد آموزش محـــور در آن، پرداختن و رعایت اخلاق حرفه‌ای آموزش ضروری است ولی به طور کلی توجه به اخلاق در تمام شرایط لازم است. از نقاط قـــوت این مطالعه عدم انجام چنین مطالعه‌ای در ســـطح استان و در سطح دانشگاه آن هم بر روی مسئله مهمی مثل ارزیابی اخلاق اســـاتید بوده و از محدودیت‌های این مطالعه تمایل ناکافی اعضای هیئت علمی و مدرســـین در پر کردن پرسشنامه و مطالعه بر اســـاس خودارزیابی بوده اســـت که تا حد امکان هماهنگی لازم با مســـئولین زیربط بـــرای آگاهی از نتایج علـــم آموزی این طرح، همکاری بیشـــتر مدرسین و اساتید انجام شـــد. پیشنهاد می‌شود سایر محققین، علاوه بر خودارزیابی، وضعیت اخلاق حرفه‌ای اساتید را با روش‌های دیگر از جمله ارزیابی توســـط دانشجویان، همکار و مدیران نیز بررسی و مقایســـه کنند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی اخلاق حرفه‌ای در دانشـــگاه و دعوت از اســـتادان بازنشسته و ارائه راهکارهایی برای بهبود شرایط اخلاقی در دانشگاه‌ها، می‌تواند نقش پررنگی در بهبود شـــرایط اخلاقی در میان اعضای هیئت‌علمی ایفا کند، تهیه منشـــورهای اخلاقی آموزشی برای اعضا هیئت علمی و مدرســـان، توجه به عدالت سازمانی و پایبندی به آن‌ها انجام شود. هر چند وضعیت اخلاق حرفه‌ای اعضای هیئت علمی بالاتر از سطح متوسط بود ولی توجه به دو مؤلفه اخلاق حرفه‌ای و توانایی علمی و آموزشی باید مد نظر قرار بگیرد و برنامه‌ریزی‌های مناسب در جهت اعتلای اخلاق حرفه‌ای لازم است

تشکر و قدرانی

مقاله حاضر برگرفته از طرح تحقیقاتی است که با شماره ۱۴۰۰۱۹ در تاریـــخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۰ در دانشـــگاه علوم پزشـــکی شـــاهرود به تصویب رســـیده است. بدین وســـیله از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شـــاهرود، اعضای هیئت علمی و مدرسین شـــرکت کننده در مطالعه و تمام عزیزانی که صمیمانه پژوهشگران را در انجام تحقیق یاری کردند، سپاس‌گزاریم.

تضاد منابع

بدین وســـیله کلیه نویســـندگان تصریح می‌نمایند که هیچ گونه تضاد منافعی در خصوص مطالعه حاضر وجود ندارد.

References

1. Soltanzadeh V, Amrahi A, Esm Hosseini GhR. Situation of the professional ethics standards of faculty members in the viewpoint of nursing students. Educ Strategy Med Sci 2014; 7)1(: 19-23.)Persian(URL: http://edcbmj.ir/article-1-514-en.html
2. Najafi H, Maleki H, Farmahini Farahani M, Jafari Harandi R. An Assessment of faculty members' professional ethics from students' viewpoint in Medical School of Shahed University. JMED 2016; 9)21(: 93-102.)Persian(URL: http://zums.ac.ir/edujournal/article-1-520-en.html
3. Goodboy A, Martin M, Johnson Z. The relationships between workplace bullying by graduate faculty with graduate students' burnout and organizational citizenship behaviors. Communication Research Reports. 2015; 32)3(: 272-80. DOI: 10.1080/08824096.2015.1052904
4. Emami R, Ghoorchian N, Jafari P. Study of the attitudes of students, faculty members and training experts to the educational performance evaluation standards in faculty members of the Payam Noor University of Tehran. Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores. 2019; 7)1(: 1-20.)Persian(
5. Capa-Aydin Y. Student evaluation of instruction: Comparison between in-class and online methods. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2016; 41)1(: 112-26. DOI: 10.1080/02602938.2014.987106
6. CHau TNB, Vien T. Student evaluation of teaching effectiveness: An investigation into teachers'and students'perceptions. European Journal of Foreign Language Teaching. 2020; 5)1(. 1-23. DOI:10.5281/zenodo.253790
7. Heidari AA, Dadgar Moghadam M. Evaluating the trend in assessment score of the faculty members at basic sciences courses, School of Medicine, Mashhad,)1392-1394 Hejri shamsi, 2013-2015(. Razavi International Journal of Medicine. 2018; 6)3(: 12-6.)Persian(DOI: 10.30483/RIJM.2018.23
8. Yaghoubi M, Salimi M, Karamali M, Ehsani-Chimeh E. Factors affecting the evaluation of teachers by systematic and Delphi methods in the military university in Tehran. Journal Mil Med. 2019; 21)3(: 251-63.)Persian(
9. Javdani M, Haydari Z, Anarinejad A. Designing and validation of professional competencies model of faculty members of Farhangian University. Journal of New Approaches in Educational Administration. 2020; 11)44(: 297-322.)Persian(
10. Pereira D, Flores MA, Niklasson L. Assessment revisited: A review of research in assessment and evaluation in higher education. Assessment & Evaluation

from a student perspective: A cross-sectional survey. Eur J Dent Educ. 2007; 11)1(: 14-22. DOI: 10.1111/j.1600-0579.2007.00423.x PMID: 17227391

23. Vu T. Educational leaders' perspectives on community college faculty effectiveness: Trident University International; 2019; 19)26(: 1-24.
24. Love JN, Yarris LM, Santen SA, Kuhn GJ, Gruppen LD, Coates WC, et al. A novel specialty-specific, collaborative faculty development opportunity in education research: Program evaluation at five years. Acad Med. 2016; 91)4(: 548-55. DOI: 10.1097/ACM.0000000000001070
25. Yu J, Lo C, Madampage C, Bajwa J, O'Brien J, Olszynski P, et al. Video modeling and video feedback to reduce time to perform intravenous cannulation in medical students: A randomized-controlled mixed-methods study. Can J Anaesth. 2020: 67)6(; 715-25. DOI: 10.1007/s12630-020-01570-2 PMID: 32052372
26. Haeri S, Mehdipoor N. Investigating the selfassessment and professional ethics of faculty members of Shiraz Faculty of Medicine in 2011-2012. J Med Educ Dev. 2014; 9)13(: 722.)Persian(
27. Hooshi-al-Sadat SA, Ebrahimi A, Molaei H. Creation and validation of the questionnaire on the quality assessment of faculty members of the Farhangian University: A 360-degree approach. Educational and School Studies. 2017; 6)1(: 89-103.)Persian(
28. Farmahini Farahani, M, Rahnama A, Behnam Jam L. Components of educational professional ethics faculty members and its priorities. Higher Education Letter, 2013; 6)22(: 41-62.)Persian(
29. Asghari N, Hosseini Teshnizi S, Abedini S, Razmara A, Naderi N. Comparative evaluation of teaching by scholar and teacher self-assessment. Bimonthly J Hormozgan Univ Med Sci. 2010; 14)3(: 246-53.
30. Farahani MF, Farahani FF. The study on professional ethics components among faculty members in the engineering. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2014; 116: 2085-9. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.01.524
31. Ghanbari S, Ardalan M, Beheshti Rad R, Soltanzadeh V. The professional ethics of the faculty members and their relationship with the quality of higher education. Journal of Ethics in Science and Technology. 2015; 10)2(: 45-56.
32. Bazrafcan L, Nabeiei P, Shokrpour N, Moadab N. Medical ethics as practiced by students, nurses and faculty members in Shiraz University of Medical Sciences. J Adv Med Educ Prof. 2015; 3)1(: 33-8 PMID: 25587553 PMCID: PMC4291506
33. Annan SL, Tratnack S, Rubenstein C, Metzler-Sawin E, Hulton L. An integrative review of student evaluations of teaching: Implications for evaluation of nursing faculty. J Prof Nurs. 2013; 29)5(: e10-24. DOI: 10.1016/j.profnurs.2013.06.004 PMID: 24075267
34. Mata L, Clipa O, Tzafilkou K. The development and validation of a scale to measure university teachers' attitude towards ethical use of information technology for a sustainable education. Sustainability. 2020; 12)15(: 6268-75. DOI: 10.3390/su12156268

in Higher Education. 2016; 41)7(: 1008-32. DOI: 10.1080/02602938.2015.1055233
11. Neyazi N, Arab PM, Farzianpour F, Mahmoudi Majdabadi M. Evaluation of selected faculties at Tehran University of Medical Sciences using CIPP model in students and graduates point of view. Eval Program Plann. 2016; 59: 88-93. DOI: 10.1016/j.evalprogplan.2016.06.013 PMID: 27639657
12. Woulfin SL. Mediating instructional reform: An examination of the relationship between district policy and instructional coaching. AERA Open. 2018; 4)3(: 2332858418792278. DOI: 10.1177/2332858418792278
13. Cantillon P, Wood DF, Yardley S. ABC of learning and teaching in medicine: John Wiley & Sons; 2017.
14. Zirak M, Afshari F. Major approaches to assessing the quality of higher education in viewpoint of Zabol University of Medical Sciences. Mededj 2018; 6)2(: 48-58)Persian(URL: http://mededj.ir/article-1-267-en.html.
15. Prediger S, Furstenberg S, Berberat PO, Kadmon M, Harendza S. Interprofessional assessment of medical students' competences with an instrument suitable for physicians and nurses. BMC Med Educ. 2019; 19)1(: 46. DOI: 10.1186/s12909-019-1473-6 PMID: 30728006 PMCID: PMC6364398
16. Prediger S, Schick K, Fincke F, Furstenberg S, Oubaid V, Kadmon M, Berberat PO, Harendza S. Validation of a competence-based assessment of medical students' performance in the physician's role. BMC Med Educ. 2020; 20)1(: 6. DOI: 10.1186/s12909-019-1919-x PMID: 31910843 PMCID: PMC6947905
17. Yan Z. Self-assessment in the process of self-regulated learning and its relationship with academic achievement. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2020; 45)2(: 224-38. DOI: 10.1080/02602938.2019.1629390
18. Eslamian H, Mirshah Jafari SE, Neyestani M. A comparative study of application measure of effective teaching components by faculty members of Isfahan University based on the results of" Students' evaluation" and" professors' Self-evaluation". Educ Strategy Med Sci 2018; 11)1(: 40-8.)Persian(URL: http://edcbmj.ir/article-1-1310-en.html
19. Lee SS, Dong C, Yeo SP, Gwee MC, Samarasekera DD. Impact of faculty development programs for positive behavioural changes among teachers: A case study. Korean J Med Educ. 2018; 30)1(: 11-22. DOI: 10.3946/kjme.2018.77 PMID: 29510604 PMCID: PMC5840560
20. Braga M, Paccagnella M, Pellizzari M. Evaluating students' evaluations of professors. Econ Educ Rev. 2014; 41: 71-88. DOI: 10.1016/j.econedurev.2014.04.002
21. Mahmoodi E, Amuei F, Rezai M S, Moradi S, Sadeghimahalli F. Trend of faculty member's evaluation scores by students in Mazandaran University of Medical Sciences, 2012-2016. J Mazandaran Univ Med Sci 2019; 29)175(: 155-61.)Persian(URL: http://jmums.mazums.ac.ir/article-1-12888-en.html
22. Haghparast N, Sedghizadeh PP, Shuler CF, Ferati D, Christersson C. Evaluation of student and faculty perceptions of the PBL curriculum at two dental schools